

Wat is goed speelgoed?

Goed speelgoed hoeft maar aan twee kenmerken te voldoen, namelijk:

- a. er moet openheid in zitten
- b. het moet aansluiten bij de behoefte van een kind.

De eis van de openheid

Om deze eis te kunnen verduidelijken, is het nodig eerst aan te geven wat spelen is.

Veel gedrag van kinderen wordt spelen genoemd, maar is eigenlijk een vorm van werken. Het hoofdkenmerk van spelgedrag is de openheid.

Dat wil zeggen dat het spelen een soort avontuur moet zijn. Het kind weet bij het begin van het spel niet precies wat er gaat komen.

Een puzzel is een voorbeeld van een gesloten materiaal en bouwstenen zijn voorbeelden van open materialen.

Met bouwstenen kan een kind zelf bedenken wat het wil gaan maken. Als speelgoed veel mogelijkheden heeft voor kinderen om er allerlei dingen mee te doen dan is er sprake van openheid. Het is dan ook logisch dat een kind met dat soort speelgoed meer kan spelen dan met materiaal dat gesloten is. Gesloten speelgoed is speelgoed dat er vaak mooi uit ziet, maar waarmee je vaak maar weinig kunt. Kinderen zijn er dan ook zo mee uitgespeeld.

*Spelen is
een
basis-
behoefte
van*

Speelgoed moet bij de behoefte van het kind aansluiten

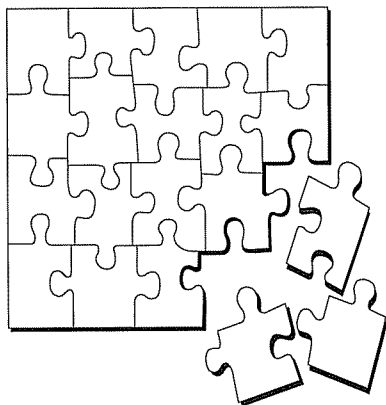
Hierbij gaat het om twee dingen. In de eerste plaats is het belangrijk om te weten om welk soort kind het gaat en in de tweede plaats is het moment waarop het kind speelgoed krijgt van belang.

Bekijk in het overzicht op blz. 156 welke kenmerken uw kind heeft.

Er worden negen vormen van kind-zijn weergegeven. Bekijk welk type of welke typen voor uw kind van toepassing zijn en zoek speelgoed dat daarbij aansluit. Het overzicht kan u helpen speelgoed te zoeken dat bij uw kind past.

Koop niet zomaar speelgoed, maar kijk wat er mee gespeeld kan worden en laat u daarover door de verkoper voorlichten. Als het gesloten materiaal is waar een kind maar beperkte dingen mee kan doen, is het niet aan te bevelen het aan te schaffen.

Let bij het materiaal ook op de deugdelijkheid. Als speelgoed vlug kapot gaat heeft dat twee nadelen. In de eerste plaats is het weggegooid geld en in de tweede plaats leren kinderen niet alle mogelijkheden van het materiaal ontdekken als het vroegtijdig stuk gaat.

Een tweede belangrijke aspect is het MOMENT waarop u het speelgoed geeft. Ongeveer 95% van het speelgoed dat kinderen krijgen ze op hun verjaardag en Sinterklaas/kerst.

Het is aan te bevelen kinderen niet te overladen met speelgoed op hun verjaardag en met Sinterklaas/kerst, maar vaker tussendoor speelgoed te geven.

Bekijk waar uw kind mee bezig is, waar het in geïnteresseerd is, waar het vaak mee speelt en schaf speelgoed aan dat aan de speelbehoefte van dat moment voldoet. U sluit dan met uw

opvoeding goed aan bij de ontwikkeling van het kind.

Dat kan, als het mogelijk is, ook betekenen dat u gericht software voor de computer zoekt. Zo is er een computerprogramma waarmee kinderen zelf tekenfilms kunnen ontwikkelen.

Teveel is ook niet goed

Veel kinderen verkeren in een luxe situatie dat ze een overdaad aan speelgoed hebben. Dat heeft het grote nadeel dat ze vaak niet ontdekken wat je met bepaald speelgoed allemaal kunt spelen.

Ze verdrinken in hun speelgoed en spelen overal even en oppervlakkig mee. Dat heeft een nadelige invloed op de spelontwikkeling omdat het kind er speelmoe van wordt. Het kind leert zich niet meer in te spannen om meer te ontdekken in het speelgoed. Als het ergens niet meer mee wil spelen kan het immers zo weer iets anders pakken.

Dat betekent dat u thuis goed moet kijken of uw kind niet te veel speelgoed ter beschikking heeft. Maak dan met het kind een keuze en berg overtollig speelgoed weer op. Na enige tijd kunt u zo het speelgoed verwisselen.

En die hebbedingen dan?

Ieder jaar is er wel speelgoed dat de kinderen graag willen hebben om het hebben, omdat het in de mode is. Vaak is dat waardeloos speelgoed, kunnen kinderen er weinig mee en zult u zelf ook vast moeten stellen dat ze er nauwelijks mee spelen.

Als u voldoende geld hebt kunt u uw kind één zo'n hebbeding geven op Sinterklaas/kerst/verjaardag, maar meer van dat soort speelgoed is niet aan te bevelen.

Wat is goed spelen?

Als kinderen goed speelgoed hebben is er ook een kans dat ze goed gaan spelen. In het spelen van kinderen zijn er aspecten te onderscheiden die belangrijk zijn bij het beschrijven van het spelgedrag. We geven u die aspecten. U kunt daarmee ook naar uw kind kijken.

Op de lijst staan verschillende kenmerken van het spel. Aan de hand van die lijst kunt u nog meer te weten komen over het spel van uw kind. Als uw kind op veel onderdelen problemen vertoont is het aan te bevelen speciale spelbegeleiding uit te voeren. Daarvoor is het nodig te overleggen met de leerkracht van uw kind wat u thuis het beste kunt doen.

Kinderen spelen goed als ze gevarieerd kunnen spelen, als er voldoende details in het spel zitten, als het kind zelf veel bedenkt, als het niet te veel en niet te weinig materiaal gebruikt, als het echt met het materiaal speelt, als het geordend speelt en als het een tijdje achter elkaar zelfstandig kan spelen.

Voor kinderen van vier jaar is dat 20 minuten, voor kinderen van vijf jaar 30 minuten en voor kinderen van zes jaar 40 minuten. Kinderen moeten tijdens het spelen niet te veel ruzie maken en ook samen kunnen spelen als ze vijf jaar zijn. Daarnaast moeten kinderen tijdens het spelen taal kunnen gebruiken.

Tien tips voor het thuis spelen

tip 1

Zorg dat kinderen thuis en buiten speelruimte hebben en ook speelruimte om het speelresulaten te laten staan. Als het mogelijk is, is een vaste speelplek aan te bevelen, omdat dat zekerheid voor het kind biedt. Die speelplek moet gewoon in de woonkamer zijn.

tip 2

Probeer het spel zo weinig mogelijk te onderbreken. Als kinderen lekker spelen moet u ze dus niet storen.

tip 3

Voorkom een overdaad aan speelgoed. Overleg met het kind wat tijdelijk even weggezet kan worden. Zo leren kinderen meer te ontdekken in het materiaal dan bij een overdaad aan materiaal.

SOORT KIND	SOORT SPEELGOED
1. beweegkind	materiaal waarmee het kan bewegen, vooral buiten, sportmateriaal
2. kijkkind	prentenboeken, bobo
3. bouwkind	bouwmateriaal
4. acteerkind	poppen, playmobiel, poppenkastpoppen, poppenhuis, garage, thunderbirds
5. verzorgkind	huishoudelijke kinderartikelen, huisdieren
6. wedstrijdkind	spelletjes
7. knutselkind	knip-/plak-/kleimateriaal
8. tekenkind	papier en teken-/verfmaterialen
9. technisch/ ontdekkind	rommeltjes zoals draadjes apparaten,

tip 4

Dring het spelen niet op aan kinderen, maar spoor ze wel aan om te spelen. Soms zijn er intellectueel ingestelde kinderen die liever in een boekje gaan lezen dan gaan spelen. Ook voor deze kinderen is spelen onmisbaar en is het nodig ze aan te sporen ook regelmatig te gaan spelen.

tip 5

Grijp niet te gauw in tijdens het spelen. Geef kinderen de kans zelf dingen te ontdekken tijdens het spelen.

tip 6

Lever geen kritiek op het spelen. Kinderen moeten ervaren dat ze zelf bepalen wat ze willen spelen.

(er zijn natuurlijk wel eens situaties waarin u wel in moet grijpen).

tip 7

Toon belangstelling voor het spel van het kind door er over te praten en er vragen over te stellen.

tip 8

Respecteer eigendommen van kinderen en gooi niet zo maar iets weg van een kind.

tip 9

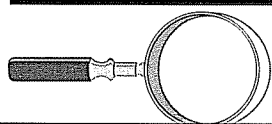
Voorkom dat het opruimen een tragedie wordt. Zorg voor makkelijke opruimmiddelen en help het kind met het opruimen als het er een grote hekel aan heeft. Tot het vierde jaar moet u daar heel makkelijk in zijn en het kind goed helpen bij het opruimen en vanaf het vierde jaar kunt u geleidelijk het kind steeds meer zelf op laten ruimen. Veel tijd kost het, bij de juiste opruimmiddelen, meestal niet.

tip 10

Speel regelmatig met het kind mee en speel dan ook een echte rol.

Waarom is dat allemaal zo belangrijk?

Kind zijn en spelend in de wereld staan zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Kinderen hebben energie en willen die energie kwijt. Dat kunnen ze niet in een baan, maar wel in het spel. (zie verder op blz. 158)

kijkhulp voor ouders

a. Wat stelt het spelen voor?:

- a.1 speelt het kind: ☐ verschillende onderwerpen
☐ of altijd hetzelfde?
- a.2 als het kind speelt: ☐ dan zitten er weinig details in
☐ zitten er veel onderdelen in
- a.3 het kind: ☐ bedenkt zelf veel
☐ bedenkt zelf weinig
- a.4 materiaalgebruik: ☐ te veel
☐ te weinig
☐ speelt er echt mee
☐ verkent het materiaal
☐ neemt te veel materiaal
☐ neemt te weinig materiaal
☐ geordend
☐ chaotisch
- a.5 zelfstandigheid: ☐ vraagt ondertussen (te) veel
aandacht/hulp
☐ lost problemen zelf op
☐ kan zelfstandig spelen

b. De tijd

b.1 Hoe lang speelt het kind?:

- ☐ nog geen kwartier
☐ een half uur
☐ langer dan een half uur

b.2 Hoe is de speeltijd opgebouwd?:

- ☐ speelt lekker achter elkaar
☐ speelt steeds maar kleine poosjes

c. Omgaan met anderen

c.1 Hoe gaat het kind met anderen om?:

- ☐ veel ruzie(s)(tjes)
over:.....
☐ bijna geen ruzie(s)(tjes)
☐ speelt alleen
☐ speelt samen

d. Hoe hanteert het kind de taal tijdens het spelen?:

- ☐ praat met anderen
☐ praat weinig/niet met anderen
☐ praat in zichzelf
☐ is altijd stil

Dat is ook de reden waarom veel kinderen voortdurend spelen. Kijkt u maar naar de kinderen die met hun ouders boodschappen moeten doen.

Spelen is dan ook een levensbehoefte.

Kinderen kunnen niet anders. Dat betekent dat als kinderen niet kunnen spelen ze niet optimaal kind kunnen zijn en dat kan ernstige gevolgen hebben voor hun verdere ontwikkeling.

Dat betekent dat de spelontwikkeling een centrale rol speelt in de algemene ontwikkeling van kinderen.

Dat het kind een spelend kind is betekent dat we als opvoeders ons best moeten doen om het kind ook de gelegenheid te geven om te spelen en dat spelen verder te ontwikkelen.

Waarom spelen sommige kinderen dan niet?

In het onderwijs heeft men de indruk dat er, naast kinderen met concentratieproblemen, ook steeds meer kinderen komen met spelontwikkelingsproblemen. Als ze op school in de poppenhoek spelen is het eten koken niet meer dan het wat rammelen met potjes en pannen, en als ze een baby hebben bestaat het spelen al gauw uit het wat doelloos rondrennen met een wandelwagentje.

Dat betekent dat er steeds meer kinderen komen die niet of onvoldoende kunnen spelen.

Daarvoor zijn er verschillende oorzaken.

Aan de ene kant is waar te nemen dat veel kinderen minder spelen dan vroeger. Vaak kijken kinderen twee keer per dag tv. Zo leren ze minder dan vroeger te spelen. U zult merken dat kinderen even moeite hebben dat te accepteren, maar dat ze er gauw overheen zijn.

Daarnaast zijn er veel kinderen die te veel speelgoed hebben en dat belemmert de spelontwikkeling. In het algemeen is er een jachtige samenleving waarin alles kort moet duren en snel moet zijn en bij kinderen is dat ook in hun spel te zien. Naast deze algemeen maatschappelijke ontwikkelingen zijn er ook de kinderen met spelontwikkelingsstoornissen.

Bij deze kinderen heeft het slecht kunnen spelen te maken met het feit dat ze in hun hoofd geen bron hebben om vanuit te spelen.

Veel kinderen spelen vanuit informatie die ze in het dagelijkse leven opdoen, aangevuld met fantasie en creativiteit.

Sommige kinderen hebben dat gewoon niet en hebben dus ook geen bron waaruit ze kunnen putten bij het spelen.

Is er wat aan te doen?

Kinderen met spelontwikkelingsproblemen kunnen op school onderzocht worden en kunnen ook op school speciale spelbegeleiding ontvangen. In 1990 is uit onderzoek gebleken dat het mogelijk is kinderen die dat niet kunnen te leren spelen. Veel kinderen blijken leerbaar te zijn op dit gebied.

Wat echter moeilijk is, is om kinderen creatief te maken en fantasierijk te laten zijn.

Dat is voor een deel een talent waar je mee geboren bent. Kinderen kunnen zich wel uiten als ze iets beleefd hebben en vanuit die beleving kan men kinderen leren spelen.

Veel leerkrachten zijn in staat om die spelbegeleiding te bieden en u kunt ook Pravoo verzoeken observaties uit te voeren en een handelingsplan samen te stellen en uit te voeren.

Wat is zelfstandigheid bij kleuters?

Wat onzelfstandigheid is bij jonge kinderen weet u wel. Dat zijn de kinderen die bij het minste of geringste hulp van anderen inschakelen. Het „**Kan ik niet.**” en „**Wil ik niet.**” is kenmerkend voor deze kinderen.

Hoe zou je dan zelfstandigheid kunnen omschrijven?

Zelfstandigheid is de mate waarin iemand in staat is zelf, zonder hulp van anderen, iets te doen.

Bij jonge kinderen onderscheiden we drie typen zelfstandigheid:

- zelfredzaamheid
- zelfstandig spelen
- zelfstandig werken.

Bij de *zelfredzaamheid* gaat het om het jezelf redden bij de alledaagse dingen als wassen, aan-/uitkleden, dingen pakken en opruimen en eten. Er zijn kinderen die op dat gebied zich goed kunnen redden en het vrijwel geheel zelfstandig kunnen als ze op vierjarige leeftijd de basisschool binnen komen.

Bij het *zelfstandig spelen* gaat het om het vlot beginnen met het spelen, het langere tijd achter elkaar doorspelen en het goed samen of alleen kunnen spelen.

Tenslotte is er nog het zelfstandig werken. In de loop van de groep 1 en 2-tijd leveren kinderen speeltijd in voor werktijd. Kinderen moeten taakbesef ontwikkelen. In groep 1 en 2 vinden werkactiviteiten plaats bij het knippen, tekenen, plakken, kleien en bij het omgaan met ontwikkelingsmaterialen die u wel eens in de kasten in het lokaal hebt zien staan. Taakbesef is dan het bewustzijn dat er een opdracht is die uitgevoerd moet worden. Daarnaast gaat het om het vlot beginnen met een taak en het met de taak bezig blijven en geen dingen doen die niets met de taak te maken hebben.

Puzzelen is dan niet om zich heen kijken of de puzzelstukjes wat opstapelen, maar het gericht bekijken van de puzzelstukjes en ze ergens neerleggen. Bij het zelfstandig werken gaat het dan ook om de vraag of een kind goed na blijft denken tijdens het werken of dat het wat wegdroomt en tenslotte nog om de vraag hoe het kind werkt en hoe het problemen oplost.

Wordt het slechter?

In het onderwijs heeft men de indruk dat de zelfstandigheid van jonge kinderen aan het begin van de basisschool in de loop van de jaren verminderd is. Aan de andere kant is het ook een gegeven dat oudere kinderen juist welk weer zelfstandiger zijn. Naast meer werkhoudingsproblemen en meer kinderen die niet goed kunnen spelen zijn er ook meer kinderen, waarvan men ironisch zou kunnen zeggen, dat ze gehandicapt aan het onderwijs beginnen.

Veel 4-jarige kinderen kunnen zich niet aan- en uitkleden. Veel kinderen willen voortdurend aandacht van de leerkracht en er zijn ook nogal wat kinderen die zelf geen problemen op kunnen lossen. Veel kinderen kunnen zich ook slecht zelf een tijdje bezighouden.

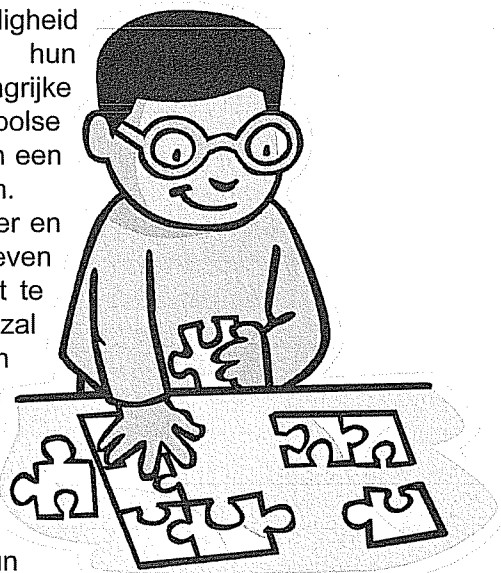

Is dat erg?

Als 4-jarigen een zwakke zelfstandigheid hebben, is dat ongunstig voor hun toekomst, omdat ze in de meest belangrijke periode van hun leven, de voorschoolse periode, geen gelegenheid hebben gekregen een basishouding van *doorpakken* te ontwikkelen. Zo'n basishouding is een deel van je karakter en een deel van jezelf en daar kun je in je leven veel aan hebben. Dat betekent niet dat het te laat is, maar wel dat het wat moeilijker zal worden iets aan te leren dat niet echt iets van jezelf is.

Het belang van die basishouding van doorpakken en zelf de problemen oplossen is ook te vinden in veel schoolwerkplannen en uitgangspunten van scholen. Veel scholen hebben als een van hun doelstellingen het verder begeleiden van de algehele redzaamheid en het zelfstandig denken.

Hoe ontstaat het?

Een gebrek aan zelfstandigheid kan ontstaan zijn in de voorschoolse periode en kan te maken hebben met de manier waarop het kind opgevoed is. Het kan ook te maken hebben met een kenmerk waarmee het kind geboren is.

De fout in de opvoeding kan te maken hebben met het feit dat het kind thuis nooit geleerd heeft zelfstandig te zijn. Het kind is overbeschermd opgevoed, heeft te maken gehad met ongeduldige ouders die het wel even voor het kind doen of er juist niet aan gedacht hebben.

Daarnaast is het een gegeven dat zelfstandigheid te maken heeft met het zelf dingen kunnen doen en het zelf problemen oplossen en daar is denkwerk voor nodig. Je moet na kunnen denken over wat er gedaan moet worden. Sommige kinderen komen met een denkstoornis ter wereld of lopen een denkstoornis op in de loop van hun leven waardoor ze dat denkwerk niet kunnen verrichten. Ze kunnen onvoldoende geordend denken en kunnen ook heel slecht onthouden wat er gebeurd is.

Als je daar mee geboren bent, is het heel belangrijk hoe de thuissituatie daarop reageert. Als men daarop reageert door het denken maar uit handen te nemen dan leert het kind het nooit. Dat betekent dat hetgeen het kind meemaakt in zijn leven van essentieel belang is.

In een overzicht ziet die ontwikkeling er als volgt uit:

● Fase 1

het leven vanuit een basisgehechtheid

● fase 2

het ontwikkelen van redzaamheid en de speelvaardigheid

● fase 3

de eerste schoolervaringen in groep 1 en 2.

Om ooit tot zelfstandigheid te komen heeft het kind een *ik* nodig, een persoonlijkheidskern die zijn leven kan sturen. De basis voor dat ik wordt gelegd in het eerste levensjaar waarin de warme omgeving van de ouder(s) het kind omringt. Het kind ontwikkelt een basisgevoel van zekerheid en veiligheid. Als het kind dan ook nog redelijk gezond is, is er een mooie voedingsbodem voor de ontwikkeling van een eigen *ik*.

Rond de leeftijd van een jaar verlaten de meeste kinderen steeds meer de warme omgeving van de ouders en gaan ze de wereld in. Dat wordt mede mogelijk doordat het kind kan kruipen en later kan lopen. Het kind leert steeds meer dingen zelf te

doen, zoals het zelf eten en voor een deel aan- en uitkleden, wassen, dingen pakken, opruimen en niet te vergeten het zelf spelen. Er komt een grote ontwikkeling op het gebied van de redzaamheid van het kind.

In die periode van steeds meer zelf presteren ontstaan ook de eerste vormen van faalangst. De faalangst van de ouder wordt dan ook de faalangst van het kind.

Ook dominante ouders zijn funest voor het kind omdat ze ieder initiatief doden.

Deze periode duurt totdat het kind naar school gaat en het is ook de periode waarin het kind zich steeds meer zelf leert bezig te houden.

Die ontwikkeling van met name het zelfstandig spelen word voortgezet als het kind naar school gaat. Vooral het zelfstandig spelen en werken wordt dan verder ontwikkeld. Helaas komt men in het onderwijs steeds meer 'gehandicapte' kinderen tegen die nauwelijks enige zelfstandigheid geleerd hebben, of ouders hebben die hen overal bij helpen. Deze kinderen kunnen zich niet aan- en uitkleden, willen steeds aandacht, kunnen geen problemen oplossen en kunnen zichzelf nauwelijks bezig houden. Die kinderen beginnen hun basisschoolperiode met een slechte start.

Wat kun je er aan doen?

Wat er aan te doen is, wordt weergegeven worden in de eerder genoemde drie fasen:

fase 1 de periode vanaf de geboorte tot ongeveer 1 jaar

In deze periode moet de basisveiligheid bij het kind centraal staan. Pas vanuit het eerste levensjaar, waarin een kind 'nestwarmte' heeft ervaren, kan het later de wereld intrekken. Dat betekent dat jonge kinderen bij hun ouders warmte en liefde moeten voelen en moeten ervaren dat die ouders plezier in hen hebben. Als ouders genieten van hun kinderen zullen die kinderen dat merken en zich gewenst voelen en vanuit dat gevoel zich verder ontwikkelen.

Dat betekent dat lichamelijk contact, zoals het 'lekker' vasthouden en knuffelen, belangrijk zijn. Daarnaast is het spelen met jonge kinderen belangrijk in de vorm van het doen van bewegingsspelletjes, kiekeboespelletjes, etc. In deze periode is het belangrijk dat u uw kind veelvuldig en langdurig aankijkt omdat dat een gevoel van herkenning en veiligheid bij kinderen ontwikkelt. Veel praten tegen het kind is ook belangrijk. Daarnaast is rust en regelmaat voor de ontwikkeling van belang. Vanuit een afwisseling van rust en prikkeling van een kind krijgt het *ik* van het kind de kans zich te ontwikkelen. Dat *ik* kan later een grote rol spelen in de zelfstandigheid. Het is immers niet mogelijk dat een kind zichzelf kan sturen als het geen *ik* heeft of een niet goed functionerend *ik*.

fase 2 de fase van de redzaamheid en het zelfstandig spelen

Deze periode duurt vanaf ongeveer de leeftijd van een jaar tot aan het schoolbegin. Het kind gaat zich nu immers bewegen in de vorm van het lopen. Eerst is er natuurlijk het kruipen, waardoor de leefwereld van een kind enorm vergroot wordt, maar pas met het vrij lopen kan het kind overal komen. In deze periode moet thuis het *ontwikkeland opvoeden* centraal staan.

Dat is een vorm van opvoeden waarbij ouders hun kind goed in de gaten houden en goed opletten wat het kind al kan of wat het graag wil gaan doen.

Als u daar zicht op hebt kunt u van daaruit de ontwikkeling langzaam stimuleren. Als het kind al iets kan m.b.t. het aankleden dan kunt u het kind stapje voor stapje steeds meer leren doen. Dat stapje voor stapje steeds meer laten doen legt de basis voor de zelfstandigheidsontwikkeling. U kunt kijken wat u het kind kunt leren m.b.t. het aan- en uitkleden, het wassen en eten.

Leer het kind hoe het de benen in een broek kan steken. Veel ouders nemen het been van een kind en doen dat jarenlang zelf, terwijl met een beetje stimuleren kinderen dat vlot zelf kunnen leren. Ook het optrekken van een broek kan een kind zelf leren. Als u het kind helpt om het hoofd door een trui te steken en u helpt het de

armen door de mouwen te steken, kunt u het kind vragen de trui verder zelf 'mooi' te maken (naar beneden te trekken). Bij het eten kunt u kijken of het kind langzamerhand ook zelf eens wat op zijn bord zou kunnen scheppen.

Ontwikkelen opvoeden gaat uit van wat het kind kan en dat is voor alle kinderen verschillend. Het is nodig dat u goed naar het kind kijkt en zo vanuit het kind zelf de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid verder helpt te ontwikkelen. Veel stimuleren is dan nodig. In deze periode mag u het kind ook leren dat het niet altijd aandacht van u kan krijgen. U mag het kind leren dat het zichzelf moet vermaken als u in de keuken aan het werk bent of als u even de krant wilt lezen. Op die manier leren kinderen dat het aandacht ontvangen uitgesteld moet worden en dat speelt in de zelfstandigheidsontwikkeling een grote rol.

Neem dan ook regelmatig tijd voor uzelf. Tegen het vierde jaar kunt u het kind ook geleidelijk leren, dat als u met iemand praat, het kind dan even moet wachten om iets te zeggen of te vragen.

U moet in deze periode veel positief reageren als het kind weer iets meer kan en doet op het gebied van de zelfstandigheid.

Praat er regelmatig met een eventuele partner over en spreek af wat u het kind samen zult gaan leren, of waar u het kind samen bij wilt gaan helpen.

Naast de redzaamheid moet ook het zelfstandig spelen veel aandacht krijgen. Pravo heeft voor de speelontwikkeling een aparte krant samengesteld.

Voor deze periode is het belangrijk dat u het kind niet al te grote hoeveelheden speelgoed geeft op verjaardagen en Sinterklaas/kerst, maar weer goed kijkt wat het kind graag doet en het regelmatig tussendoor speelgoed geeft dat aansluit bij de ontwikkeling van het kind op dat moment. Ook moet u zien te voorkomen dat een kind te veel speelgoed ter beschikking heeft omdat dat het nadeel heeft dat het kind niet kan ontdekken wat het allemaal met het speelgoed kan. Het is ook aan te bevelen regelmatig met het kind mee te spelen en het nieuwe spelmogelijkheden te laten zien. Sommige kinderen hebben een hekel aan het opruimen van het speelgoed. Het spelen is het waard dat u ze dan maar regelmatig even helpt met het opruimen. Zoveel tijd kost dat meestal niet. Als ze wat ouder zijn kunt u op den duur van ze eisen dat ze het zelf opruimen. Voor het vierde jaar is het leren spelen belangrijker dan het leren opruimen.

fase 3 de eerste schoolervaringen

Nu gaat het om de periode in groep 1 en 2.

Ook hier is het voor de thuissituatie belangrijk dat u, net als in fase 2, het ontwikkelend opvoeden centraal stelt. Bekijk goed wat uw kind doet en probeer dat verder te ontwikkelen.

U kunt het kind nu ook leren zelf klusjes uit te voeren zoals dingen schoon te maken, dingen op tafel te zetten, kleren op te ruimen en speelgoed op te ruimen.

Vooral het op tijd op school komen is nu een dagelijks gebeuren.

In de periode van de eerste helft van het schooljaar mag u uw kind nog achter de broek zitten, maar geleidelijk aan moet het kind leren vlot datgene te doen dat moet gebeuren voordat het naar school moet.

Als dat problemen geeft kunt u ook met de school overleggen om eens een paar keer de aanpak van het *logische gevolg* toe te passen. Dat betekent dat u ophoudt het kind aan te sporen en dan misschien te laat komt. De leerkracht moet dan met het kind bespreken dat het er morgen aan moet denken vlot de dingen te doen voor schooltijd, zodat het kind op tijd op school komt. Dat mag alleen als u er al een tijd aan gewerkt hebt en als u het met de school overlegt hebt. In de thuissituatie mag u het kind nu ook de opdracht geven om het zich tot(het eten, tot we weggaan, tot een ander

tijdstip) zelf te vermaken. Reageer ook weer positief als het goed gaat, maar blijf samen met het kind steeds weer stapjes zoeken in de zelfstandigheidsontwikkeling. Bespreek met het kind de problemen die zich daarbij voordoen en zoek samen met het kind oplossingen. Het centrale uitgangspunt is dat zelfstandig

werken en spelen te maken heeft met het zelfstandig denken over het oplossen van de problemen. Ook het graag aandacht krijgen speelt een rol. Leg het kind uit dat het op sommige momenten geen aandacht van u kan krijgen, maar als die periode voorbij is dat u er dan wel weer voor het kind bent. Probeer bij een nieuwe periode van zelfstandig spelen en werken het kind ook weer even te herinneren aan wat u voorheen een keer met het kind besproken hebt, zodat het kind weet waar het aan moet denken.

In het voorafgaande is aangegeven dat zelfstandigheid iets is dat u uw kinderen gewoon aan kunt leren. Als ze het niet kunnen heeft dat ook meestal te maken met een thuissituatie waarin ze dat niet geleerd hebben.

Voor de ontwikkeling van het kind zelf is een basishouding van het ZELF aan willen pakken en door willen pakken voor de huidige en toekomstige ontwikkeling van groot belang.

Als een kind met een goede redzaamheid en zelfstandigheid het onderwijs binnenkomt, dan kan het ook veel beter profiteren van het onderwijsaanbod dan kinderen die nauwelijks iets kunnen op dit gebied, omdat daar door de leerkracht dan eerst nog veel tijd in gestoken moet worden.

Wat doet de school?

Veel scholen hebben een systeem waarmee ze de ontwikkeling van kinderen volgen, een z.g.n. leerlingvolgsysteem. In de meeste systemen kan men ook de zelfstandigheid tegenkomen als een van de te volgen ontwikkelingsaspecten (o.a. in het Pravoo-leerlingvolgsysteem voor groep 1 en 2).

Daarnaast hebben de scholen de beschikking over de minicursus zelfstandig spelen en -werken waarmee ze hun groep kunnen leren zelfstandig te spelen en te werken.

Naast deze twee basisbenaderingen begeleiden de scholen de kinderen bij het spelen en werken en worden de eisen op het gebied van de zelfstandigheid geleidelijk vergroot.

Omdat veel kinderen niet zelfstandig werken vanwege een onjuist zelfbeeld letten veel scholen ook daarop. Het kan immers voorkomen dat een kind niet zelfstandig speelt of werkt omdat het denkt dat het die taak toch niet aankan. Zo'n kind denkt dan te slecht over zichzelf.

Een andere invalshoek binnen het onderwijs is het geven van verantwoordelijkheden aan kinderen zoals het uitvoeren van klusjes.

Vanuit dat klusjesgedrag kunnen kinderen hun zelfstandigheid binnen de schoolsituatie verder ontwikkelen.

Dat geldt ook voor het bereiken van een 100% redzaamheid waarbij kinderen zich volledig aan- en uit kunnen kleden, alles kunnen doen bij het eten en drinken en alles kunnen doen in het kader van het naar de wc gaan. Sommige kinderen kunnen dat als ze met groep 1 beginnen, terwijl andere kinderen twee jaar begeleid moeten worden en het beheersen als ze met groep 3 beginnen.

Die redzaamheidsontwikkeling wordt ook binnen de school begeleid. Soms zal de school u als ouders vragen om aan te sluiten bij wat men op school aan gaat pakken, bijvoorbeeld het omgaan met sluitingen van kleding of het veters strikken. Een enkele keer komt het voor dat het kind een stoornis heeft op het gebied van het onthouden van handelingen en dan kan de school het kind laten onderzoeken door iemand van de schoolbegeleidingsdienst of Pravoo.

Soms kan het nodig zijn een speciaal handelingsplan voor thuis en school voor dat kind uit te voeren.

tips voor
thuis
nr. 75

Titel: Eten en drinken

Pagina('s): pagina 164 – 165

Inhoud: problemen met het eten en drinken

© pravoo lekkerkerk

begeleiding, voorlichting
opleidingen
onderzoek
uitgeverij

pravoo
tel: 0180-602090, fax: 0180-604450 (NL)
Sloboensstraat 27, 2511 PC Leekerk

www.pravoo.com

Geachte ouder(s) en/of verzorg(st)er(s),

Kinderen blijken niet zo veel eten nodig te hebben, maar de geringe hoeveelheid moet wel gevarieerd en verantwoord zijn

Bij de meeste kinderen gaat het eten zonder problemen. De ouders nemen de tijd voor het kind en met een spelletje tussendoor gaat het meestal vanzelf. In deze brief gaat het over het niet willen eten.

Tips voor het niet willen eten thuis

Rond het tweede jaar verkeren veel peuters in een koppigheidsfase en vaak is die koppigheid ook tijdens het eten te zien. De aan te bevelen werkwijze is:

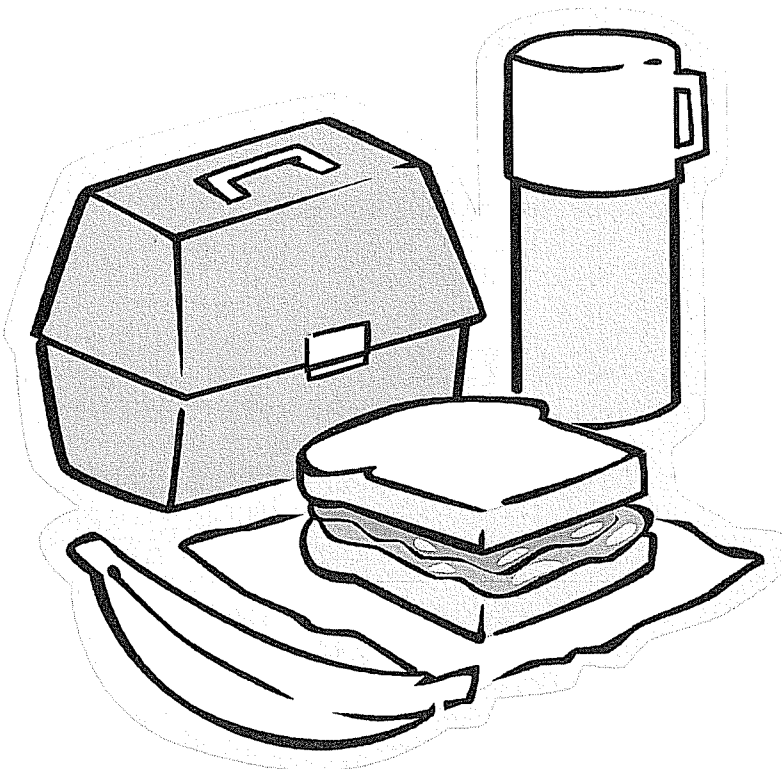
- Neem een minimale hoeveelheid voedsel waarvan u vindt dat het kind dat in elk geval op moet eten. Dat mag echt minimaal zijn. In de peuterleeftijd moet u dan denken aan een hoeveelheid van drie eetlepels.
- Zorg dat die hoeveelheid op een bord komt te liggen.
- Als het kind het bord niet leeg eet, laat u het kind gewoon aan tafel zitten. Het is van belang om van jongsaf aan duidelijk te maken dat als u vindt dat het kind die drie scheppen op moet eten dat dan ook echt moet gebeuren. Probeer niet boos te worden op het kind maar zeg zeer overtuigend: „Je mag pas van tafel als je bord leeg is.”

Aanvullende tips:

-probeer het eten van tussendoortjes te minimaliseren en laat het kind in elk geval niet eten in de periode van een uur voordat u met de maaltijd begint.

-laat het kind zo veel mogelijk zelf eten en voer het niet.

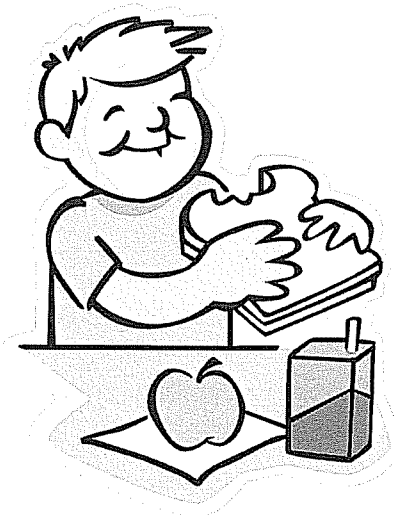
-probeer aan tafel niet te praten over het eten. Door overdreven op het eten te focussen, is er een kans dat het kind het als machtsmiddel gaat gebruiken.

Wat heeft een peuter/kleuter minimaal nodig per dag:

- 1-2 boterhammen
- 1-2 stuks fruit
- een halve liter melk of i.d.
- 50-70 gram vlees, vis, kaas, ei
- 2-3 eetlepels groente
- 20 gram boter/olie
- 1-2 eetlepels aardappelen/rijst.

Het eten op school

Het komt nogal eens voor dat een kind te veel voedsel meekrijgt naar school en dat een kind dan te lang aan het tafeltje zit voordat alles op is. Toch moet een kind ook leren om daar alles wat meegenomen is op te eten.

Overleg met de leerkracht van uw kind wat een minimale hoeveelheid is.

De leidster zal daar de komende tijd op letten door het kind te observeren en op basis van de gedachte van wat een redelijke eettijd is aan u voorstellen hoeveel u uw kind mee kunt geven.

Noteer die hoeveelheid hiernaast.

Redelijke hoeveelheid mee te nemen voedsel en aantekeningen/ervaringen: